

**ACORD 36/2015, d'11 de març, del Ple
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

**Sobre la possible presència de continguts de banalització de violència masclista al
programa *L'endemà*, emès per TV3 el 17 de desembre de 2014**

Fets

1r. Amb data 23 de desembre de 2014 va tenir entrada al CAC una queixa (Q89/2014), amb número de registre 1391/2014, signada pel senyor Santi Rodríguez, portaveu adjunt del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, referent a l'emissió del programa *L'endemà*, emès per TV3 el 17 de desembre de 2014.

2n. L'escrit de queixa exposa que:

- En el programa "[...] es planteja un paral·lelisme entre la violència sexista i la relació dels ciutadans catalans amb els de la resta d'Espanya"
- Aquesta comparació suposa una "banalització" de la "violència de gènere"
- "[...] és una frivolitat dir que els ciutadans de part d'Espanya maltracten als d'una altra quan aquesta afirmació és totalment falsa" o "si més no, és una visió absolutament parcial i subjectiva"

3r. Així mateix, el reclamant exposa que l'emissió no observaria "els principis exigibles als mitjans de comunicació públics". En concret, la queixa cita que els principis de "pluralitat, respecte i no discriminació, entre d'altres [...] van estar absents tant en el plantejament, la filmació, programació i emissió de la història".

4t. El reclamant finalitza demanant al CAC que "adopti les mesures adients per tal de sancionar els responsables dels fets denunciats i per a garantir que aquesta situació no es torni a produir en el futur".

5è. Vist l'informe de l'Àrea Jurídica d'aquest Consell, les consideracions del qual es reproduïxen íntegrament:

«Consideracions jurídiques

Primera. Contextualització del programa: format i estructura de *L'endemà*

L'Informe 5/2015, de l'Àrea de Continguts del Consell, determina que el format utilitzat en el programa *L'endemà* constitueix un exemple de format híbrid que combina el documental expositiu o de tesi —com a mètode de difusió d'argumentacions— amb elements de ficció.

L'informe mateix manifesta, quant a l'anàlisi de l'estructura del programa, que:

- L'endemà proposa un argumentari favorable a la independència de Catalunya. Tot el discurs narratiu s'estructura al servei d'aquesta idea: les intervencions de les persones expertes construeixen aquest argumentari a partir d'uns eixos temàtics; les imatges —especialment la de la nau industrial buida i les bastides d'una obra— també contribueixen a reforçar el discurs de construcció d'una realitat nova.
- També s'hi inclouen onze escenes de ficció protagonitzades per quatre actors (dos homes i dues dones joves), les quals suposen un 15% del temps, aproximadament, que doten l'obra d'una estructura dramàtica que emfasitza alguns dels eixos argumentals.

Segona. Normativa aplicable

Tant la legislació en matèria audiovisual, mitjançant la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (en endavant, LCA), com la sectorial en matèria de prevenció de la violència masclista, mitjançant la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista (en endavant, LDEVM), estableixen mesures específiques destinades als mitjans de comunicació, als efectes de prohibir l'elaboració i la difusió de continguts i anuncis publicitaris que incitin a la violència domèstica o la justifiquin o la banalitzin.

En aquest sentit, la LDEVM incorpora la definició jurídica de *violència masclista*, com la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones (article 3). Aquesta Llei identifica fins a quatre formes de violència masclista: la física, la psicològica, la sexual i abusos sexuals, i l'econòmica (article 4), així com els àmbits on aquesta violència pot ser exercida: el de la parella, el familiar, el laboral, i el social o comunitari. En aquest sentit, l'apartat 1 de l'article 22 de la LDEVM prohibeix expressament: a) L'elaboració i la difusió de continguts i d'anuncis publicitaris que, mitjançant el tractament o la posada en escena d'aquests, incitin a la violència masclista o la justifiquin o la banalitzin, o que vehiculin tàcitament o implícitament missatges sexistes i misògins, i b) La reiteració sistemàtica en la profusió o la difusió de missatges que desautoritzin les dones o que les tractin vexatòriament o objectualment.

Així mateix, la LCA imposa als mitjans de comunicació audiovisual, com a principi general, el respecte dels deures que inclou en aquest àmbit la LDEVM (article 9), i considera una infracció molt greu tant l'emissió de continguts que incitin a la violència masclista, com els que la justifiquin o la banalitzin (lletra f de l'article 132 de la LCA).

Tercera. Absència de continguts de violència masclista

L'informe de continguts identifica un total tres escenes de ficció, protagonitzades pels personatges del Pep i la Carla, que mostren discussions de parella sobre la base dels conceptes que apareixen en la definició legal de *violència masclista*:

- **Primera escena (22 h).** La Carla manifesta que no és feliç i que vol marxar de casa i gestionar la seva vida. El Pep expressa la seva negativa al fet que marxi i al·ludeix al compromís que els uneix. El Pep posa en dubte la seva capacitat de valer-se per si mateixa. La Carla es mostra valenta, gens acovardida amb l'actitud del Pep i convençuda de la seva decisió. En una de les tres parts¹ en què es divideix l'escena, els dos personatges s'alteren i s'escriu mútuament; en les altres dues parts (primera i tercera) els personatges dialoguen sense alçar el to de veu.
- **Segona escena (22.46 h).** La Carla es queixa perquè ha portat molt menjar a un dinar i n'ha rebut poc. El Pep li diu que ha de ser més solidària i quan ella fa el gest de marxar, l'agafa del braç i la fa seure. Ella es queda atònita amb la reacció del Pep i el mira amb un somriure d'incredulitat.
- **Tercera escena (23.01 h).** La Carla es prepara per marxar de casa perquè no se sent acceptada tal com és i vol decidir el seu futur. El Pep no hi està d'acord, s'enfada i vol retenir-la, afegint que no està capacitada per viure sola. La Carla es mostra convençuda de la decisió que ha pres i li explica les seves raons. Adopta una actitud tranquil·la davant l'enuig del Pep i marxa.

¹ Hi ha tres parts separades entre si per una fosa en negre.

Així, doncs, en atenció al marc jurídic assenyalat a la consideració jurídica segona, i d'acord amb l'anàlisi efectuada a l'informe de continguts, una situació de violència masclista es caracteritzaria per:

1. Violència exercida contra les dones, a través de mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, que tinguin com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic per a la dona.

Així, per exemple, en les discussions de parella els dos personatges intercanvien retrets verbals:

Pep a Carla: "No, no te'n vas. Això és de covard!" (escena 1)
"Estàs boja!" (escena 3)

Carla a Pep: "Tens por que me'n vagi i que et quedis sol, perquè no saps què fer amb la teva vida" (escena 1)
"Doncs que som dues putes taronges!" (escena 1)

En altres ocasions, els dos personatges aixequen la veu i en una forcegen amb una peça de roba de la dona, tot reflectint una situació de tensió que afecta els dos membres de la parella:

Carla a Pep: "I què fem, ens quedem aquí junts i ens amarguem la vida, o què?" (escena 1)
"Que no m'has acceptat mai tal com sóc" (escena 3)

Pep a Carla: "Estàs alimentant una fantasia que no l'entenc" (escena 3)

2. La violència exercida contra les dones basada en la situació de discriminació i de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones.

Les seqüències de ficció que mostren la interacció entre els dos personatges, Pep i Carla, narren un procés de separació de parella.

Els dos membres de la parella participen activament en les discussions: la dona verbalitza arguments a favor de marxar de casa i l'home advoca per continuar vivint junts. Tot dos repliquen els arguments de l'altre. Per exemple:

Carla a Pep: "Que no funcionem, que m'ofegues, que no em fas créixer, tio, que estic anul·lada, que no puc més" (escena 1)

"Doncs si m'estimes, si m'estimes, deixa'm sola" (escena 1)

"Sabeu què us dic? Què ja en tinc prou!" (escena 2)

Pep a Carla: "No, no te'n vas. Això és de covard!" (escena 1)

"Hi ha un compromís entre tu i jo!" (escena 1)

Carla a Pep: "Gestionar la meva vida, els meus diners" (escena 1)

"He pagat el pis. No t'hauràs de preocupar" (escena 3)

"Aquestes dues caixes d'aquí són llibres. Mira-te-les per si consideres que n'hi ha algun que és teu " (escena 3)

"I el que hem pagat els dos, doncs ens ho repartim de forma proporcional, sense mals rotllos"(escena 3)

Carla a Pep: "El tema és que hi ha dues taronges, eh?" (escena 1)

"Gestionar la meva vida, els meus diners" (*el què farà*) (escena 1)

"A fer la meva vida [*on va*] (escena 3)

"Clar que tens dret a decidir. Tens dret a decidir sobre tu, no sobre mi " (escena 3)

"I tant que me'n vaig" (escena 3)

A la vista dels relats analitzats, es pot concloure el següent:

- a) del contingut de les escenes no es desprèn que s'exerceixi una violència que creï un patiment en la dona, per la seva condició de dona.
- b) les discussions no mostren situacions de dependència o de desigualtat econòmica de la dona respecte de l'home.
- c) la dona s'autoafirma, reafirma la seva autonomia, decideix i duu a terme la seva decisió.

És per això que, d'acord amb el que s'ha exposat, l'informe de continguts afirma que, tot i que el relat mostri situacions de tensió en la discussió entre una parella, no reproduceix els elements que caracteritzen i defineixen la violència masclista.»

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per 4 vots a favor i 1 vot en contra, el següent

ACORD

1. Constatar que en el programa *L'endemà*, emès el 17 de desembre de 2014 per TV3, no s'hi ha produït una vulneració de la normativa que regula el servei públic audiovisual competència de la Generalitat, atès que no s'hi han trobat continguts de banalització de violència masclista en el paral·lelisme que s'hi representa de la relació entre els ciutadans de Catalunya i els de la resta de l'Estat.
2. Notificar aquest Acord al prestador de serveis de comunicació audiovisual Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA, i al portaveu adjunt del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya.

Barcelona, 11 de març de 2015

Roger Llopachet i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari